

РЕЦЕНЗІЯ
на монографію БАЧО Роберта Йосиповича
«РИНКИ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ
(ІНСТИТУЦІЙНІ ТА АНАЛІТИЧНІ АСПЕКТИ)»:

УЖГОРОД, 2016. 448 с.

Ефективність реформування економічної системи тісно пов'язана з обґрунтуванням вибору суспільно-економічних інститутів, здатних забезпечити успішний розвиток трансформаційних процесів та створення ефективних механізмів функціонування ринкової економіки.

Важлива роль у забезпеченні ефективності функціонування ринкової економіки належить ринкам фінансових послуг як системи відносин між продавцями і споживачами фінансових активів і послуг в усіх галузях економіки. Розвинені ринки фінансових послуг відображають стійке економічне зростання, відносно однорідний розвиток галузей та регіонів, низькі темпи інфляції, розумні режими оподаткування, стабільну законодавчу базу, сприятливий політичний клімат у країні та певний баланс фінансово-економічних інтересів у суспільстві. Крім того, високий рівень їх розвитку здатний прискорити процес інтеграції України у світовий ринок і тим самим створити сприятливі умови для залучення іноземного капіталу в національну економіку.

Фінансово-економічна криза 2008–2013 років вказала на наявність істотних проблем на ринках фінансових послуг, і, зокрема, на недостатність та неефективність регулятивних процедур і процесів. У зв'язку з цим монографічне дослідження теоретичних і практичних аспектів проблем регулювання та розвитку ринків небанківських фінансових послуг в умовах інституційних трансформаційних процесів є дуже актуальним і важливим для сьогодення.

Монографія складається з п'яти розділів, у яких обґрунтовано економічні та інституційні аспекти функціонування й розвитку ринків небанківських фінансових послуг, аналітичні аспекти оцінки їх регулювання в Україні, проведено аналіз функціонування складових інституційної структури локальних ринків небанківських фінансових послуг, а також розглянуто проблеми та напрями їх вирішення щодо забезпечення розвитку ринків небанківських фінансових послуг України в умовах європейської інтеграції.

Перший розділ – «Теоретико-економічні аспекти функціонування ринків небанківських фінансових послуг» – присвячено дослідженню сутності ринків небанківських фінансових послуг (НФП) як економічної категорії, узагальненню та систематизації факторів впливу на їх функціонування та розвиток. Автором також розглянуто проблеми, що гальмують розвиток ринків НФП на загальнодержавному та регіональному (локальному) рівнях. Заслуговує на увагу запропонована автором система фасетної класифікації факторів впливу на функціонування ринків НФП, за допомогою якої можна ідентифікувати ризики та визначати якісні характеристики їх прояву. Важливим як з наукової, так і практичної точок зору є обґрунтування, структурування та систематизація проблем розвитку ринків НФП, починаючи з недовіри населення до інститутів небанківського ринку і завершуючи недостатньою ефективністю державного регулювання та нагляду.

У другому розділі – «Інституційний аспект розвитку ринків небанківських фінансових послуг» – розкрито інституційну структуру ринків небанківських фінансових послуг, підходи та альтернативні напрями їх регулювання, а також досліджено еволюцію ролі державних інститутів у розвитку ринків небанківських фінансових послуг в Україні. Науковий інтерес викликають наведені автором результати дослідження інституційної структури ринків НФП із сегментацією органів інституційного регулювання, а також компаративний аналіз макро- та мікропруденційних політик на ринку фінансових послуг. Заслуговує на увагу також дослідження автором альтернативних форм регулювання на ринках фінансових послуг у країнах ОЕСР та виділений галузевий розподіл спів- і саморегулювання у ЄС.

У третьому розділі – «Аналітичні аспекти оцінки регулювання та розвитку ринків небанківських фінансових послуг України» – представлено авторську систему показників для оцінки рівня державного регулювання ринків НФП в Україні, за якою проведено динамічний аналіз за період 2004–2015 рр. і зроблено висновки про низький рівень ефективності державного регулювання ринків НФП, погіршення в динаміці представлення Нацкомфінпослуг у міжнародному вимірі та відсутність злагодженої макро- і мікропруденційної політики на ринках НФП. Окремо автором виділено та проведено оцінку рівня інституційного регулювання ринку страхових послуг та ринку кредитної кооперації, а також здійснено аналіз впливу особливостей регулювання ринків НФП на їх розвиток.

У четвертому розділі – «Аналіз функціонування складових інституційної структури локальних ринків небанківських фінансових послуг» – дано загальну характеристику ринків НФП у розрізі регіонів України у передкризовий (2004–2008 рр.) і посткризовий (2009–2015 рр.) періоди. Особлива увага акцентується на оцінці рівня забезпеченості регіонів України небанківськими фінансовими послугами. Заслуговує на особливу увагу розроблена автором і запропонована науковій спільноті методика оцінки рівня забезпеченості регіонів України, яка базується на розрахунку 12 індексів. Розраховані показники оцінки рівня забезпеченості регіонів України страховими послугами і послугами кредитної кооперації показали недостатню стратегічну спрямованість використання потенціалу ринків НФП.

Завершує монографію **п'ятий розділ – «Забезпечення розвитку ринків небанківських фінансових послуг України в умовах європейської інтеграції»**, в якому розглянуто європейську систему фінансового нагляду, переваги і недоліки створення інтегрованої моделі регулювання ринку фінансових послуг у країнах ЄС, особливості мікропруденційного нагляду, інституційні інструменти посилення захисту прав споживачів на ринках НФП України на основі європейського досвіду. Проведено порівняльну оцінку впливу моделей регулювання на розвиток ринків НФП країн Європейського Союзу та України та зроблено висновок про доцільність впровадження в Україні моделі «Twin Peaks» з виділенням двох регуляторів ринків НФП.

Монографія Бачо Р. Й. є завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, має наукову новизну і практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Фінансовий ринок», «Ринок фінансових послуг», «Страховання» для студентів економічного профілю. Монографія також може бути корисною для аспірантів, викладачів, науковців, працівників державних та комерційних структур і широкого кола читачів, які цікавляться проблемами регулювання та розвитку ринків фінансових послуг.

Віра Варцаба,
доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри фінансів і банківської справи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»